

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research) มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กที่ประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และได้รับรางวัลผู้ดูแลเด็กดีเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2552 จำนวนทั้งสิ้น 843 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, มปป.)

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กที่ประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และได้รับรางวัลผู้ดูแลเด็กดีเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2552 จำนวนทั้งสิ้น 290 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ ทาโรยามาเน (Taro Yamane) (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2547, หน้า 132) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ซึ่งใช้ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับรางวัล (1 คน/1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) เป็นหน่วยในการแบ่งชั้น โดยแบ่งประชากรออกเป็นส่วยย่อยแต่ละส่วน (เป็นชั้นภูมิ) แล้วเลือกตัวอย่างแต่ละชั้นภูมิออกมาเป็นภูมิภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล และผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับรางวัลดีเด่นในแต่ละตำบล

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับรางวัลผู้ดูแลเด็กดีเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งตามภูมิภาค	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ภาคเหนือ		
1. กำแพงเพชร	10	3
2. เชียงราย	18	6
3. เชียงใหม่	24	8
4. ตาก	8	3

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับรางวัลผู้ดูแลเด็กดีเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งตามภูมิภาค	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
5. น่าน	15	5
6. พะเยา	9	3
7. พิจิตร	12	4
8. นครสวรรค์	15	5
9. พิษณุโลก	9	3
10. เพชรบูรณ์	11	4
11. แพร่	8	3
12. ลำปาง	13	4
13. ลำพูน	8	3
14. สุโขทัย	9	3
รวม	169	57
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
1. กาฬสินธุ์	18	6
2. ขอนแก่น	25	8
3. ชัยภูมิ	16	5
4. นครพนม	12	4
5. นครราชสีมา	32	10
6. บุรีรัมย์	22	8
7. มหาสารคาม	13	4
8. มุกดาหาร	7	2
9. แม่ฮ่องสอน	6	2
10. ยโสธร	9	3
11. ร้อยเอ็ด	20	8
12. เลย	14	5
13. ศรีสะเกษ	12	4
14. สกลนคร	18	6
15. สุรินทร์	17	6
16. หนองคาย	17	6
17. หนองบัวลำภู	6	2
18. อำนาจเจริญ	7	2
19. อุตรดิตถ์	20	7
20. อุตรดิตถ์	8	3

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับรางวัลผู้ดูแลเด็กดีเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งตามภูมิภาค	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
21. อุบลราชธานี	24	8
รวมทั้งสิ้น	323	109
ภาคกลาง		
1. กาญจนบุรี	13	4
2. จันทบุรี	10	3
3. ฉะเชิงเทรา	11	4
4. ชลบุรี	10	3
5. ชัยนาท	7	2
6. ตราด	5	2
7. นครนายก	4	1
8. นครปฐม	7	2
9. นนทบุรี	6	2
10. ปทุมธานี	7	2
11. ปราชินบุรี	6	2
12. พระนครศรีอยุธยา	16	7
13. เพชรบุรี	8	3
14. ระยอง	8	3
15. ราชบุรี	8	3
16. ลพบุรี	8	3
17. สมุทรปราการ	6	2
18. สมุทรสาคร	3	1
19. สมุทรสงคราม	3	1
20. สระแก้ว	7	2
21. สระบุรี	10	3
22. สิงห์บุรี	6	2
23. สุพรรณบุรี	10	3
24. อ่างทอง	6	2
25. อุทัยธานี	8	3
รวม	193	65
ภาคใต้		
1. กระบี่	8	2
2. ตรัง	10	3

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับรางวัลผู้ดูแลเด็กดีเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งตามภูมิภาค	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
3. นครศรีธรรมราช	23	10
4. นราธิวาส	13	5
5. ประจวบคีรีขันธ์	8	2
6. บัณฑิตานี้	12	4
7. พังงา	8	3
8. พัทลุง	11	5
9. ภูเก็ต	3	1
10. ยะลา	8	3
11. ระนอง	5	2
12. สงขลา	16	6
13. สตูล	6	2
14. สุราษฎร์ธานี	19	9
รวม	158	55
รวมทั้งสิ้น	843	290

2. กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ การคัดเลือกผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 12 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยใช้เกณฑ์การเลือกดังนี้

- 2.1 ผู้ดูแลเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน 3 คน
- 2.2 ผู้บริหารของเทศบาลเมือง / เทศบาลตำบล / องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คน
- 2.3 นักสารสนเทศทางการศึกษา จำนวน 3 คน
- 2.4 ผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 2 คน

ขั้นตอนการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย ที่ผู้วิจัยสร้างเองมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศ เพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย

1.1.2 กำหนดขอบเขตเนื้อหาของแบบสอบถามและสร้างข้อคำถามจากข้อมูลที่ได้ ทำการศึกษามาให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอให้ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญงานวิจัย 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องและความชัดเจนของข้อคำถาม ความเหมาะสมในการใช้ถ้อยคำและความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข (รายชื่อในภาคผนวก ก)

1.1.4 นำแบบสอบถามมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (รายชื่อในภาคผนวก ก)

1.1.5 นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะปรับปรุงและนำเสนอที่ปรึกษางานวิจัยอีกครั้งหนึ่ง และนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้ดูแลเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .96

1.1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่นไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

1.2 ลักษณะแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หน่วยงานต้นสังกัด และภูมิภาคที่ปฏิบัติงาน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 ด้าน คือ สภาพ ความต้องการ และปัญหาในการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แต่ละด้านมีมาตราส่วนไม่เหมือนกัน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการใช้สารสนเทศ และข้อเสนอแนะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (open-ended form question) เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง และส่งเสริมการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการดังนี้

1.3.1 ทำบันทึกข้อความจากรองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่องานวิจัยไปยังผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์การศึกษาที่ได้รับรางวัลดีเด่นของประเทศไทย ปี 2552

1.3.2 จัดส่งแบบสอบถาม พร้อมส่งซองจดหมายเพื่อให้ผู้ดูแลเด็กส่งแบบสอบถามกลับมา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

1.3.3 ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมด ผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามชุดที่สมบูรณ์ จำนวน 290 ชุด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณค่าสถิติของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยวิธีการดังนี้

1.4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หน่วยงานต้นสังกัด และภูมิภาคที่ปฏิบัติงาน เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ ใช้วิธีการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

1.4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 การใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย ทั้ง 3 ด้าน เป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5	แทน	ระดับ	มากที่สุด
4	แทน	ระดับ	มาก
3	แทน	ระดับ	ปานกลาง
2	แทน	ระดับ	น้อย
1	แทน	ระดับ	น้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด

1.4.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนา ปรับปรุง และส่งเสริมการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้ดูแลเด็ก นำมาสรุปประเด็น และคำนวณเป็นค่าร้อยละ

1.4.4 เปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย 3 ด้าน คือ การใช้ ความต้องการ และปัญหาในการใช้สารสนเทศ โดยจำแนกตามตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หน่วยงานต้นสังกัด และภูมิภาค โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance-ANOVA) ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของ Scheffe'

1.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.5.2 สถิติอนุมาน ได้แก่ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance-ANOVA) ใช้สถิติ F-test

1.6 นำข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และข้อเสนอแนะมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามเพื่อประกอบการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 สร้างข้อคำถามเพื่อประกอบการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และข้อเสนอแนะเป็นแนวทางสร้างข้อคำถาม มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1.1 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามจากนั้นนำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมารวมกันคำนวณหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งคำนวณจากความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น ดัชนีที่ใช้แสดงความสอดคล้องเรียกว่า ดัชนีความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ((Index of Item-Objective Congruence - IOC) โดยให้คะแนนระดับความสัมพันธ์ดังนี้ 1=สอดคล้อง 0=ไม่แน่ใจ -1= ไม่สอดคล้อง

2.1.2 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยามแล้วนำมาหาค่าอัตราส่วนความตรงตามเนื้อหาโดยรวม (Content Validity Ration - CVR) หรือที่เรียกว่าเชิงตรรกะ ตามวิธีการของลอร์ซี (Lawshe) ได้ค่า CVR เท่ากับ .85

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการดังนี้

2.2.1 การคัดเลือกผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อศึกษาสภาพความต้องการและปัญหาในการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอนของผู้ดูแลเด็กแต่ละภูมิภาคของประเทศ โดยสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 12 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยใช้เกณฑ์การเลือกดังนี้

- 1) ผู้ดูแลเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน 3 คน
- 2) ผู้บริหารของเทศบาลเมือง / เทศบาลตำบล / องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คน
- 3) นักสารสนเทศทางการศึกษา จำนวน 3 คน
- 4) ผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 2 คน

2.2.2 นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในแบบสอบถามตอนที่ 2 และข้อเสนอแนะ มาเป็นประเด็นข้อคำถามในการจัดสนทนากลุ่ม 4 ประเด็น ดังนี้

- 1) วิเคราะห์สภาพปัญหาการนำสารสนเทศมาใช้เพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย
- 2) แนวทางแก้ไขปัญหของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย
- 3) แนวทางส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กเล็กของประเทศไทยด้านต่างๆ
- 4) ข้อเสนอแนะด้านการใช้สารสนเทศประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กต่อภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งประเทศไทย โดยการสังเคราะห์เนื้อหาด้วยการจัดหมวดหมู่และจัดลำดับ 4 ประเด็นข้างต้น โดยนำผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม และผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อยซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพกำหนดแนวทางการพัฒนาการใช้สารสนเทศประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย และนำมาเขียนแจกแจงเป็นความถี่